

Masterstudent Daniela Chavarria helpt krimpregio Frigento (Italië)

‘EEN BEURS VAN EEN MILJOEN!’

WUR-student Daniela Chavarria sleepte een beurs (van een miljoen dus!) binnen, om een Erasmus-uitwisselingsproject op te zetten dat krimpregio's onderzoekt.

Tekst Luuk Zegers

“Wie heeft er zin om een half jaar lang stage te lopen in een dorpje *in the middle of nowhere* om onderzoek te doen naar krimpregio's? Dat leek Daniela Chavarria (30) wel een goed idee. Dus vertrok de Colombiaanse masterstudent Development and Rural Innovation in augustus 2019 naar het Zuid-Italiaanse dorp Frigento voor een stage bij Kinesis, een onderzoeksproject naar krimpregio's van stichting Group for European Development en de Orientale universiteit van Napels. ‘De dorpen lopen leeg en de bevolking vergrijsst. Jongeren trekken naar stedelijke gebieden. Als gevolg vindt de meeste ontwikkeling en innovatie plaats in stedelijke gebieden, wat het krimpproces verder voortstuwt. Met mijn begeleiders wilde ik het krimpproces in dorpen zoals Frigento beter begrijpen en uitzoeken wat je kunt doen om zo'n dorp te helpen.’

Depressief

Bij aankomst in Frigento was het erg druk en levendig voor een krimpend dorp, vertelt Chavarria. ‘Hele families waren in de vakantie teruggekomen naar het dorp om de grootouders op te zoeken. Maar toen

ik ging praten met de inwoners, waren ze erg negatief. “Nu is het druk, maar wacht maar tot september, het wordt erg triest” en “waarschijnlijk word je depressief. Waarom wil je hier zijn?”

Al gauw werd Chavarria duidelijk waar die negatieve instelling vandaan komt: in augustus waren er zesduizend man in Frigento; in september nog driehonderd. ‘Stel je voor wat dat betekent voor het sociale weefsel van een gemeenschap’, zegt Chavarria. ‘Elke persoon die weggaat, veroorzaakt een gat in het weefsel. Op gegeven moment is de cohesie weg. Maar zo'n sociaal weefsel is van vitaal belang voor een gemeenschap. Je moet dat op de een of andere manier herstellen, maar hoe doe je dat? Dat probeerden we uit te zoeken.’

Het dorp als lab

Met het team begint Chavarria een *social innovation lab* in Frigento. ‘Simpel gezegd is de gemeenschap het laboratorium. Je probeert verschillende interventies uit—dat kan van alles zijn—en kijkt wat er gebeurt. Welke dingen werken wel of juist niet om het sociale weefsel te verbeteren? Wij deden dat door een reeks workshops te doen met de inwoners.’

Chavarria's team begon met een workshop sociale cartografie: de problemen van het dorp in kaart brengen met de gemeenschap en samen brainstormen over oplossingen voor deze problemen. ‘Door hierover te discussiëren, vind je manieren om samen te werken. Je krijgt een beeld van wat er speelt, waardoor je weet welke andere workshops er nodig zijn.’ Dat werden workshops over de cultuur en tradities, over verbinding tussen verschillende generaties, recycling, milieuproblemen en meer. ‘Tijdens de workshops werd duidelijk hoe belangrijk “de buitenstaander” is voor een gemeenschap. Die ziet waarde in dingen die de leden van de gemeenschap voor lief nemen. Frigento heeft een eigen dialect, mensen verbouwen hun eigen voedsel, er zijn tradities zoals tomatenpuree maken voor een heel jaar. Voor hen is dat normaal, voor mij als buitenstaander is dat ongelooflijk! Door als buitenstaander met die mensen in gesprek te gaan, gaan zij de waarde daarvan weer inzien.’ De workshops helpen de *Frigentesi* ook om

Daniela Chavarria. Foto: Sven Menschel

‘DE WORKSHOPS HELPEN DE FRIGENTES/ OOK OM ELKAAR IN NIEUW LICHT TE ZIEN’

elkaar in nieuw licht te zien. ‘Na zo’n workshop gingen we met z’n allen naar het café om wat te drinken en te praten. Mensen realiseerden zich opeens dat ze burens hebben waarmee je samen dingen kan doen. Dat helpt om het sociale weefsel herstellen. Mensen gingen socializen en samen dingen doen.’

Erasmusbeurs

Alleen al in Europa zijn duizenden dorpen zoals Frigento. Om andere krimpregio’s ook te revitaliseren, schreef Kinesis in 2019 een voorstel voor een Erasmus-

beurs om een uitwisselingsprogramma op te zetten. Chavarria: ‘Dat werd afgekeurd omdat het project te lokaal was: er zou maar een kleine impact zijn als er alleen studenten naar Frigento zouden gaan.’

In januari 2020 keerde Chavarria terug naar Wageningen. Daar brengt stagebegeleider Bettina Bok haar in contact met het Kennisnetwerk Krimp Noord Nederland. ‘We kwamen erachter dat er in Nederland, Duitsland, Spanje en Estland projecten met hetzelfde onderwerp bezig zijn.’ De projecten bundelden hun krachten en sloten zich aan bij Kinesis. ‘We schreven een gezamenlijk voorstel voor een Erasmusbeurs voor een uitwis-

selingsprogramma naar krimpregio’s in alle landen van het uitgebreide Kinesis-netwerk.’ De beurs werd toegekend: een miljoen euro om in drie jaar tijd een uitwisselingsprogramma op te zetten. ‘De EU was al bezorgd over het onderwerp. Hun strategie is om lokale ontwikkeling te stimuleren. Ons project past precies in dat plaatje en bovendien wordt het werk verricht door Europese studenten. Kortom: we vinkten alle vakjes af voor een beurs.’

Chavarria krijgt een belangrijke rol in het opzetten van het uitwisselingsprogramma. ‘Het plan is om academisch getrainde uitwisselingsstudenten *social innovation labs* op te laten zetten in de landen die deelnemen. De eerste uitwisselingen zijn in twintig dorpen in de buurt van Frigento, dat wordt de pilot. Daarna volgen de uitwisselingen naar krimpende dorpen in andere Kinesis-landen.’ De eerste uitwisselingen gaan in mei 2021 van start. ■